

Muusika performatiivsed aspektid¹

Jaan Ross

Aastatel 2013–18 finantseeriti teadustegevust Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia (EMTA) muusikateaduse osakonnas nende ridade autori juhtimisel institutsionaalse uurimistoetuse ehk teema IUT12-1 raamides kokku 408 tuhande euro ulatuses. Teema kandis nimetust „Muusika performatiivsed aspektid”. Siinkohal avaldatakse aruanne tehtud tööst, mida on võrreldes formaalse aruandega pisut lühendatud ja kohendatud. Andmed aruandes viidatud publikatsioonide kohta on leitavad Eesti teaduse infosüsteemist ETIS.²

1. Uurimisteema lühikokkuvõtte

1.1. Uurimisteema lühikirjeldus

Lääne muusika kaanoni järgi eksisteerib muusikateos noodistuse ja selle esituse kujul, kuid improviseeritavama loomuga muusikakultuurides ja -žanrides ei tarvitse esitus tingimata noodistusele tugineda. Viimasel ajal on muusikateaduse uurimisobjekt nihkunud noodistustelt muusika performatiivsete aspektide poole. Kui etnomusikoloogias on see lähenemine olnud enesestmõistetav, siis nt. uudne nn. dünaamilise vormi kontseptsioon muusikateoorias on muusika analüüsile lisanud mitmeid uusi tahke. Muusikaloos ja muusikalise teatri uurimises võime täheldada huvikeskme nihet muusikateoste tekstidelt sündmuste, etenduste ja muusikaelu praktikate uurimisele. Kognitiivses muusikateaduses pööratakse tähelepanu interpretide tegevuse eri külgedele muusika esituse käigus. Eraldi uurimisvaldkonnaks on kujunemas ajalooliste helisalvestiste analüüs. Käesoleva teema raamides uuritakse muusika performatiivsust esmajoones eesti muusikakultuuri sünkroonse ja diakroonse kirjelduse vajadustest lähtudes.

1.2. Uurimisteema tulemuste lühikokkuvõte

On tegeldud akadeemilise eesti muusika ajaloo koostamisega, mis peaks ilmuma 2020. a. Uurimistöö tulemusel Berliini Riigiraamatukogus leiti mahukas kirjavahetus Berliini muusikakollektsionääri Georg Poelchau ning Tartu muusikategelase Johann Friedrich La Trobe'i vahel (16 kirja aastast 1834–35). Kirjad pakuvad hulganisti detailset informatsiooni Tartu toonase muusikaelu kohta.

Berliini Riigiraamatukogus uuriti mh. Tallinnas tegutsenud helilooja Johann Valentin Mederi (1649–1719) teoste käsikirju; töö tulemusena dateeriti mitmeid Mederi autograafe. On konsulteeritud Joachim Herzi ooperfilmiga „Der fliegende Holländer” („Lendav hollandlane”; DEFA 1964) restaureerimist ja DVD-na väljaandmist. Koostöös Ogarjovi-nimelise Mordva Riikliku Ülikooliga korraldati mitu ekspeditsiooni Mordvamaale, mille käigus salvestati mitmekanaliliselt rahvalaule. Kollektiivsete seto surnuitkude analüüs ja võrdlus mõrsjaitkudega kinnitasid varasemat hüpoteesi, et seto mitmehäälsetes lauludes on viisi identifitseerimise tähtsaimaks tunnuseks harmooniline rütm. Muusikateooria vallas näidati, et vormilist arengut Erkki-Sven Tüüri muusikas saab kirjeldada muusikalise struktuuri elementide suhtelise aktiivsuse ning faktuurikihistuste vastasmõju kaudu. Samuti demonstreeriti, et muusikaline retoorika ühendab Arvo Pärdi teostes struktuuri süvaja pinnatasandi ning et vormil on sekundaarne dimensioon sonaaditsükli terviklikkuse tagajana eesti varastes modernistlikes tsüklilistes teostes. Jätkati Eduard Tubina kogutud teoste akadeemilise kommenteeritud väljaande publitseerimist. Koostöös Ida-Tallinna Keskhaiglaga mõõdeti ja analüüsiti vokalistidest patsientide hääle akustilisi ja larüngograafilisi salvestisi. Akustilise foneetika vahendeid kasutades on võrdlevalt uuritud ühe ja sama eesti laulurepertuaari esitust sajand tagasi ning tänapäeval. Olulisi diakroonilisi erinevusi sealjuures ei tuvastatud. Laulu- ja kõneüksuste kestuse omavaheline koordineeritus ei ole universaalne ning sõltub esituse stiilist.

¹ Autor tänab südamest kõiki kolleege, kes on kaasa aidanud selle teksti valmimisele.

² www.etis.ee.

2. Põhitulemused

2.1. Uurimistoetuse taotluses esitatud eesmärkide saavutamise

Eesmärk: „In Estonia, like in many other historical „cultural provinces“, local art music repertoire was practically nonexistent until the turn of the 19th–20th centuries. [...] The aim of the present project is to study some of the institutions or movements observing their social context and organization, gender aspects of performance practices, musical instruments and performance practices related to instruments, and historical changes in the customs of performing and listening music.”³ Berliini Riigiraamatukogust leiti kirjavahetus Berliini muusikakolleksionääri Georg Poelchau ning Tartu muusikategelase Johann Friedrich La Trobe'i vahel (16 kirja aastatest 1834–35). Kirjad pakuvad hulganisti detailset informatsiooni Tartus nimetatud aastatel toimunud oratooriumi-ettekannete, La Trobe'i rajatud lauluakadeemia, nn. Lipharti-kvarteti ja sellega seotud asjaarmastajate orkestri tegevuse kohta. Poelchau kogust leiti veel siiani katalogiseerimata ja kirjeldamata heliteoseid Tartu ja Riia muusikutelt. On uuritud performatiivsuse aspekte muusikateatris nii ajaloolises plaanis kui ka tänapäeva kontekstis. Arhiivialikatele tuginedes võib järeldada, et ooperirežiis algmed olid 19. sajandil Tallinna Saksa teatris olemas: järgiti Euroopa lavadel levinud lauljate ja koori paigutuse tüüpvõtteid. Kuigi 19. sajandi teisel poolel süvenes suhtumine ooperisse kui lõpetatud kunstiteosesse, olid performatiivsusel siin teised reeglid – teatripraktikas muudeti teost endiselt vastavalt esitusvõimalustele. August von Kotzebue pärandit uurides avanes üks külg seoses muusikaga – Kotzebue kirjeldused eesti rahvalaulust ja selle esitamisest. Kotzebue ja Beethoveni kirjavahetuse uurimine näitas, et üks põhjus, miks Kotzebue hoolimata Beethoveni palvetest ei kirjutanud talle ooperilibretot, oli peale muu ka direktori ametipostile asumine Tallinna Teatris

(1812). Berliini Riigiraamatukogus uuriti Johann Valentin Mederi (1649–1719) teoste käsikirju; töö tulemusena dateeriti mitmeid Mederi autograafe. Koguti andmeid Mederi ja Thüringeni 17. sajandi muusikaelu kohta Meiningeni ja Wasungeni arhiivides. Eesti Rahvusarhiivis uuriti dokumente, mis kajastavad Eesti laulupidusid 1940. aastatel. Laulupidude praktikat uurides ilmneb, et selles on alati olnud ambivalentsust ja hübriidsust alluvate (lauljate) vastastiksuhetes allutajatega (valitseva poliitilise võimuga).

Eesmärk: „The main subject of research in ethnomusicology is the multipart song tradition of the Seto (Southeastern Estonia). This is a unique tradition of the ancient multipart singing, which has preserved until now.”⁴ Uuriti laulmisstiili erinevusi seto leelokooridel, mille liikmed kuuluvad erinevatesse põlvkondadesse. Selgus, et seto laulikute eri põlvkondadel on erinev kõlaideaal ehk ettekujutus seto laulu traditsioonilise kõla kohta, ja nad on „tundlikud” laulmisstiili erinevate komponentide suhtes. Uuriti varajase laadilise mõtlemise omadusi seto soolo karjaselaulude publitseeritud noodistuste alusel. Analüüsi tulemusena selgus, et seto karjaselaulud baseeruvad väga arhailisel liikuvate astmetega laiaintervallilisel helireal. Kollektiivsete surnuikude analüüs ja võrdlus mõrsjaitkudega kinnitasid varasemat hüpoteesi, et seto mitmehäälsetes lauludes on viisi identifitseerimise tähtsaimaks tunnuseks harmooniline rütm. Koostöös Ogarjovi nimelise Mordva Riikliku Ülikooliga korraldati mitu ekspeditsiooni Mordva maale. Tehti rahvalaulude mitmekanalilisi salvestusi Novojamskaja Sloboda (Jelnikovski rajoon), Novõje Verhissõ (Insarski rajoon), Pajovo (Kadoshinski rajoon) ja Bolshije Mordovskije Poshatõ (Jelnikovski rajoon) külades.

Eesmärk: „The main objectives in music theory are related to both tonal and posttonal music. [...] In posttonal music, the aim is to continue the testing of the applicability of different [research]

³ Eesmärgid on kopeeritud teema taotlusest, mis oli ingliskeelne, seetõttu on nad siin põhitekstis ära toodud ingliskeelsena.

„Eestis, nagu paljudes ajaloolistes „kultuurilistes provintssides“, ei olnud 19.–20. sajandi vahetuseni peaaegu mingit kohalikku kunstmuusika repertuaari. [...] Käesoleva projekti eesmärk on uurida mõningaid institutsioone või liikumisi, vaadeldes nende sotsiaalset konteksti ja korraldust, pillide ning (pillidega seotud) esituspraktika soolisi aspekte ja muusika esitamise ning kuulamise tavade muutusi ajaloos.”

⁴ „Etnomusikoloogia peamine uurimisvaldkond on Seto mitmehäälne laul. Tegu on varajase mitmehäälse laulu unikaalse traditsiooniga, mis on tänaseni säilinud.”

methods by focusing mainly on Estonian new music.”⁵ Näidati, et vormilist arengut Erkki-Sven Tüüri muusikas saab kirjeldada muusikalise struktuuri elementide suhtelise aktiivsuse ehk „energia” mõiste ning faktuurikihistuste vastasmõju kaudu. Samuti demonstreeriti, et muusikaline retoorika ühendab Arvo Pärdi teostes struktuuri süva- ja pinnatasandi ning et vormi sekundaarne dimensioon on tagada sonaaditsükli terviklikkus eesti varastes modernistlikes tsüklilistes teostes. Jätkati Eduard Tubina kogutud teoste akadeemilise kommenteeritud väljaande publitseerimist. Tubina sümfooniaid on topikaalselt võimalik jaotada kahestesse gruppidesse, kusjuures iga grupp esindab helilooja teatavat kindlat suhet muusikalise materjali.

Eesmärk: „The main goals of the investigation in music psychology are (1) to describe, which are the most typical or frequent situations which are correlated with occurring voice problems of vocalists, and how these situations are related with the type and the duration of their voice load; and (2) to analyze these results in the context of the opinions and reflections of the vocalists themselves, about the situations which have lead to the evolving of their voice problems.”⁶ Koostöös Ida-Tallinna Keskhaigla foniatriakabinetiga mõõdeti ja analüüsiti vokalistidest patsientide hääle akustilisi ja larüngograafilisi salvestisi. Uuriti kooli muusikatundides rakendatava repertuaari ja koolilaste hääleliste võimete vastavust, kasutades häälelatause profiili (VRP) määramise meetodit. Alustatud on professionaalsete lauljate vokaaltehnika strateegiliste valikute uurimist selliste lauluülesannete puhul, kus tuleb sujuvalt muuta hääle dünaamikat. On leitud, et helide tämbrierinevuse mõju nende helide kõrguste võrdlemisel on universaalne, ehkki selle avaldumise määr võib sõltuda isiku muusikalise tegevuse tüübist ja kogemusest. Larüngograafilise meetodiga on uuritud vokalistide fonatsioonistrateegiaid diatooniliste gammade laulmisel dünaamikat varieerides, mis näitas, et klassikalise koolitusega vokalistide puhul kaldub

häälepaelte sulguskvotsiendi CQ väärtus suurenema, kui samaaegselt suureneb nii helikõrgus kui ka hääle valjus. Uuriti glotaalseid aduktsioonistrateegiaid professionaalsetel lauljatel erinevate vokaalsete ülesannete täitmisel, kasutades selleks erinevaid uurimismeetodeid (pöördfiltrerimine, elektroglotograafia, Rothenbergi maski kasutamine, akustiline analüüs). Aduktsioon kaldub muutuma tugevamaks hääle valjenedes. Erinevad lauljad kasutavad erinevaid strateegiaid, mis võivad tuleneda nii esteetilistest valikutest kui ka püüdlusest saavutada hääle maksimaalne kandvus või suur kasutegur õhuvoolu konverteerimisel akustiliseks energiaks.

Koos Tartu Ülikooli eesti ja üldkeeleteaduse instituudiga on akustilise foneetika vahendeid kasutades võrdlevalt uuritud ühe ja sama eesti laulurepertuaari esitust sajand tagasi ning tänapäeval. Olulisi diakroonilisi erinevusi sealjuures ei tuvastatud. Laulu- ja kõneüksuste kestuse omavaheline koordineeritus ei ole universaalne ning sõltub esituse stiilist. Testiti rahvusvahelise projekti „Advancing Interdisciplinary Research in Singing” („Laulu-alase interdistsiplinaarse uurimistöö edendamise”) raames 43 peamiselt eelkooliealise eesti lapse muusikalisi võimeid. Viimaste uurimine näitab, et eesti keeles (ja sellega seoses eesti laste arusaamades) on laulmine ja laulu loomine pigem verbaalne väljakutse ning meloodia näib olevat selles protsessis teisejärguline. Eesti laste lemmiklaulude valikus peegeldub nii eesti praegune muusikakultuur kui ka muusikaajalugu.

Semiootikas on tegeldud kuulajale keskendunud muusikaanalüüsi rakendusvõimalustega levivuusika mõtestamisel, ühtlasi otsides mooduseid, kuidas analüüsitulemusi paremini üldsusele avada (nt. *edutainment*-videote kujul). On uuritud armeenlaste ja aserbaidžaanlaste näitel, kuidas saab rakendada rahvamuusikat sotsiaalmeedias rahvuslike ideede teenistusse. Kuigi mõlemad osapooled kasutavad vaidlustes erinevaid argumente, on nende narratiivid silmatorkavalt sarnased.

⁵ „Muusikateooria peamised uurimisteemad on seotud nii tonaalse kui posttonaalse muusikaga. [...] Posttonaalse muusika puhul on eesmärgiks jätkata erinevate [uurimis]meetodite sobivuse katsetamist, keskendudes peamiselt eesti uuele muusikale.”

⁶ Muusikapsühholoogilise uurimistöö põhieesmärgid on (1) kirjeldada, millised on kõige tüüpilisemad või sagedasemad situatsioonid, mis seonduvad vokalistide hääleprobleemidega, ja kuidas need situatsioonid on seotud nende hääle koormuse laadi ja kestusega; (2) analüüsida neid tulemusi, arvestades vokalistide endi arvamusi ja kaalutlusi situatsioonide kohta, mis viisid nende hääleprobleemide tekkeni.”

2.2. Tulemuste olulisus teadusele ning Eesti ja Euroopa Liidu majandusele ja kultuurile

Eesti muusikakultuur on rahvusvaheliselt tunnustatud rohkem kui ükski teine meie ühiskondliku tegevuse valdkond. Käesolev projekt on jätkanud eesti muusika erinevate aspektide uurimist, mille juures on oluliseks peetud mitte keskendumist mõnele kitsale valdkonnale, vaid uurimisobjekti katmist nii laialt, kui materiaalsed ja inimressursid seda võimaldavad. On enesestmõistetav, et eesti muusika uurimine peab toimuma rahvusvahelises kontekstis, pidades eeskätt silmas selliseid maid nagu Saksamaa ja Venemaa, millega Eestit on sidunud pikaajalised ajaloolised kontaktid. Siiski ei ole muusikateaduse eri harud rahvusvaheliste sidemete iseloomult päriselt ühesugused. Muusikaajalugu ja etnomusikoloogia toimivad rohkem regionaalsetes piirides, samal ajal kui muusikateooria ja muusikapsühholoogia on seotud laiemalt rahvusvahelise koostööga.

Eesti ala linnade muusikakultuur on olnud tihedas seoses Lääne muusikakultuuriga juba alates keskajast. Uusajal on selle põhjuseks osaliselt olnud Eesti asumine Lääne- ja Kesk-Euroopa ning Peterburi vahelisel ühendusteel, mis on siia toonud nimekaid muusikuid, nagu Clara ja Robert Schumann, Ferenc Liszt jt. Tänapäeva Eesti ajalookirjutuses pööratakse muusikale liiga vähe tähelepanu ning kultuuriajaloo peaks muusika käsitlus muutuma senisest nähtavamaks.

Statistikaameti andmetel oli Eestis 2016. aastal umbes 40 000 koorilaulu harrastajat. See tingib vajaduse tegelda laulmise uurimisega mitmest erinevast vaatenurgast. Esiteks, laulmine kooris on paljuski sotsiaalne nähtus, mille eredaimaks väljenduseks on laulupeod. Erilist huvi pakub laulupidu kui nähtus Nõukogude okupatsiooni perioodil. Nii on Anu Kõlar laulupidude praktikat uurides näidanud, et selles on alati olnud ambivalentset ja hübriidset alluvate (lauljate) vastastiksuhetes allutajatega (valitseva poliitilise võimuga). Teiseks, laulmist uuritakse loodusteaduslike meetoditega, et kirjeldada inimese hääleaparaadi funktsioneerimist nii normi kui ka patoloogia tingimustes. Sügavamad teadmised sellest aitavad lauljatel ja laulupedagoogidel saavutada seatud eesmärgid täpsemalt, kiiremini ning vähemate pingutustega kui seni. Allan Vurma initsiatiivil on Eestis sarnaselt paljude teiste riikidega hakatud iga aasta 16. aprillil tähistama maailma häälepäeva (World Voice Day). Vajadus

selleks lähtub asjaolust, et nii laiem avalikkus kui ka paljud erialaspetsialistid ei teadvusta piisavalt inimhääle universaalset tähendust. Teadustöö finantseerimisel ei arvestata küllaldaselt vajadust häält uurida, hääle kasutamist õpetada ning häält esteetilistel eesmärkidel rakendada. Hääle teema saaks potentsiaalselt lülitada ülikoolide füüsika, matemaatika ja bioloogia õppekavadesse ning kasutada seda inimeste kultuurilise ja isiksusliku arendamise käigus.

Semiootikas on tegeldud kuulajale keskendunud muusikaanalüüsi rakendusvõimalustega levimusika mõtestamisel, ühtlasi otsides mooduseid, kuidas analüüsitulemusi paremini üldsusele avada (nt. *edutainment*-videotena). Semiootiline lähenemine võimaldab märgikontseptsiooni kaudu siduda muusikalise teksti analüüsi selle sotsiaalse ja kultuurilise konteksti analüüsiga, eesmärgiga mõista nende omavahelist tingitust. Fookuseks on küsimus, kuidas on omavahel seotud muusika ja see sotsiokultuuriline reaalsus, kus kõnealust muusikat luuakse, kasutatakse ja kogetakse. Laulva revolutsiooni tunnuslaulude teksti-konteksti suhete integreeritud analüüsis keskendutakse identiteedi, identiteedikriiside, ideoloogiate ja võimusuhte muusikalistele väljendustele ning samas nende muusika kaudu kujundamisele rahvusliku taasiseseisvumise narratiivi ülesehituses.

On üldiselt teada, et Vene Föderatsioonis elavate väikeste soome-ugri rahvaste rahvuslik, kultuuriline ja keeleline identiteet on murenemas. Seetõttu on etnograafiliste välitööde tegemine nende rahvaste asualadel teadusliku uurimistöö kitsaid piire ületav vajadus, mis võimaldab talletada ersadele, mokšadele jt. rahvastele iseloomulikke vaimset ja materiaalselt kultuuri. Helisalvestiste tegemise juures on oluline esile tuua üht tehnoloogilist iseärasust – mitmekanalilist salvestust. See tähendab, et iga laulja häält ansambelis (kooris) salvestatakse eraldi (kõri)mikrofoniga, mis muudab võimalikuks salvestiste hilisema täpse noodistuse. Žanna Pärtlase koostöö Mordva Riikliku Ülikooli uurijatega on produktiivne mitmete praktiliste küsimuste lahendamise kõrval ka nn. rahvadiplomaatilise vaatenurgast, kui riikidevahelistele vaenulikele suhetele vaatamata toimub koostöö teaduse ja kultuuri vallas.

Seto mitmehäälse laulutraditsiooni salvestamine ja uurimine on eesti kultuuri seisukohast oluline, sest tegemist on peaaegu ainsa meie

autentse muusikatradsiooniga, mis 21. sajandi alguses on veel käibel – olgugi et mõneti moderniseeritud kujul. Seto laulutraditsiooni väärtust on tunnustatud ka rahvusvaheliselt ning see on 2009. aastal arvatud UNESCO inimkonna mittemateriaalse kultuuripärandi nimekirja.

Muusikapraktika seisukohalt on hindamatu väärtusega Eduard Tubina kogutud teoste akadeemilise kommenteeritud väljaande publitseerimine, mis koostöös Eduard Tubina Ühinguga aruandeperioodil jätkus. Ilmusid II, III, IX, X, XIV, XV, XXII, XXVII, XXVIII, XXIX ja XXX köide. Eesti muusikateadusele laiema kõlapinna loomiseks alustati 2009. aastal mitmekeelse (peamiselt eestikeelse) muusikateaduse aastaraamatu Res Musica väljaandmist. Aruandeperioodil ilmusid numbrid 5–10. Väljaannet kajastab alates 2018. aastast andmebaas Scopus. Jätkus mitteperioodilise sarja „A Composition as a Problem“ väljaandmine, mille VII köide (2016) sisaldab Tallinnas 2014. aastal toimunud seitsmenda rahvusvahelise muusikateooria konverentsi materjale.

Kristel Pappel osales konsultandina ja intervjueritavana Joachim Herzi ooperfilmil „Der fliegende Holländer“ („Lendav hollandlane“; DEFA 1964) restaureerimise ja DVD-na väljaandmise protsessis 2013. aastal ning pidas filmi linastamisel Londonis Barbicani keskuses sarja „Wagner 200“ raames ettekande „Joachim Herz, The Flying Dutchman“ („Joachim Herz. „Lendav hollandlane““; 7.12.2013).

3. Kommentaarid projekti raamides valminud publikatsioonide kohta

Osa muusikateadusest, eeskätt muusikapsühholoogia, toimib sarnaselt loodusteadustega, kus üheks kvaliteedinäitajaks on Haridus- ja Teadusministeeriumi klassifikaatori järgi kategoorias 1.1 avaldatud artiklid.⁷ On põhjust uhke olla artiklitele, mis on ilmunud sellistes oma ala tippajakirjades nagu *Musicae Scientiae*, *Journal of Voice*, *Frontiers of Psychology* või *Logopedics Phoniatrics Vocology*. Alahinnata ei tasuks ka Eestis ilmunud 1.1 artikleid ajakirjades *Keel ja Kirjandus*, *Tuna*, *Folklore*, *Mäetagused* ja ka meie endi aasta-

raamatus *Res Musica* alates 2018. aastast ilmuvaid artikleid, mil ajakiri sai tänu Scopuse andmebaasi jõudmisele 1.1 staatuse. Teises osas muusikateaduses, eeskätt muusikaajaloos, eelistatakse oma töid avaldada peamiselt artiklikogumikes ja monograafiatena. Tuleb alla kriipsutada, et selliste publikatsioonide puhul ei tarvitse inglise avaldamiskeel olla kvaliteedinäitajaks. Tihti ilmuvad uurimistöe tulemused teistes eesti kultuuriloo jaoks tähtsates keeltes, nagu saksa ja vene.

Aruandeperioodil ilmunust tuleb esile tõsta Allan Vurma monograafiat Mati Palmist, mille avaldas Vene Föderatsiooni üks parimaid muusikakirjastusi Kompozitor. Kõige esinduslikuma valiku tööühma publikatsioonidest leiame ilmselt kategooriast 3.1.⁸ Loetlegem selles kategoorias ilmunud kogumike pealkirju: „Wege zur Musikwissenschaft. Gründungsphasen im internationalen Vergleich“; „Music Glocalization: Heritage and Innovation in a Digital Age“; „European Voices III. The Instrumentation and Instrumentalization of Sound. Local Multipart Music Practices in Europe“; „August von Kotzebue. Ein streitbarer und umstrittener Autor“; „Jean Sibelius’s Legacy: Research on his 150th Anniversary“; „Культура русской диаспоры: судьбы и тексты эмиграции“ („Kul’tura russkoj diasporj: sud’by i teksty emigratsii“); „Im Spiegel der Theatergeschichte. Deutschsprachiges Theater im Wechsel von Raum und Zeit“; „Music Identities and European Perspective. An Interdisciplinary Approach“; „Baltisch-deutsche Kulturbeziehungen vom 16. bis 19. Jahrhundert. Medien – Institutionen – Akteure, Bd. I: Zwischen Reformation und Aufklärung“; „Expressiveness in Music Performance. Empirical Approaches Across Styles and Cultures“; „Local and Global Understandings of Creativities: Multipart Music Making and the Construction of Ideas, Contexts and Contents“; „Armenians in Post-Socialist Europe“. Projekti täitjate poolt aruandeperioodil avaldatud publikatsioonide hulk on tegelikult oluliselt suurem, kui aruanne seda kajastab. Kategooriates 6.3 ja 6.6 on ilmunud ligi 200 kirjutist.⁹

⁷ Teadusartiklid, mis on kajastatud Web of Science andmebaasis Science Citation Index Expanded, Social Sciences Citation Index, Arts & Humanities Citation Index ja/või andmebaasis Scopus (v.a. kogumikud).

⁸ Artiklid/peatükid teadusartiklite klassifikatsiooni lisas loetletud kirjastuste väljaantud kogumikes (kaasa arvatud Thomson Reuters Book Citation Index, Thomson Reuters Conference Proceedings Citation Index, Scopus refereeritud kogumikud).

⁹ Vastavalt 6.3. Populaarteaduslikud artiklid; 6.6. Muudes ajakirjades ja ajalehtedes avaldatud artiklid.

4. Teadusandmed

Rahvusvahelise kultuuriti võrdleva projekti „Laulu-alase uurimistöö edendamine interdistsiplinaarsete meetoditega: areng, haridus ja heaolu“ („Advancing Interdisciplinary Research in Singing“, lüh. AIRS) raames koguti Eestis andmeid kahes laines: prooviuuringus 26 lapse ning põhiuuringus 43 lapse kohta. Andmete kogumiseks kasutati projektis osalevate teadlaste poolt heaks kiidetud metoodikat AIRS Test Battery, mis koosneb 11 elemendist. Andmebaas koosneb videoklippidest, kus salvestistel on näha/kuulda laste vastused laulmisega seotud küsimustele, järelelaulavad harjutused ning improvisatsioonilised laulud, samuti on videos näha last intervjuueerinud teadlane. Põhiuuringu raames testitud laste kohta lisandub andmebaasi ka lapsevanemate poolt täidetud ankeetide põhjal koostatud kodeeritud Exceli fail, mis sisaldab andmeid lapse vanuse, perekonnaliikmete, hariduse, muusikaliste tegevuste jm. kohta ning lapsevanema hinnangut lapse esinemisjulgusele. Andmebaas on hoiul Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia muusikateaduse osakonnas füüsilisel andmekandjal (kõvaketas). Lisaks sellele on salvestised antud üle DVD-plaadidel AIRS-i projektijuhile dr. Annabel Cohenile (University of Prince Edward Island, Kanada). Uuringu andmebaas ei ole uurimisteamiga mitte seotud isikutele kättesaadav.

Teadustöö käigus koguti andmeid (1) vokaalide hääleaparaadi funktsionaalse seisundi ja vokaalse võimekuse kohta, kasutades selleks akustilise uuringu meetodeid, ning (2) vokaliste spetsiifilisema vokaaltehnika koha teatud rutiinsete igapäevapraktikas tüüpiliste muusikaliste ülesannete täitmisel (samuti akustilise uuringu meetodeid kasutades). Esimest tüüpi andmete puhul olid katseisikuteks Eesti Filharmoonia Kammerkoori lauljad ning andmete kogumine toimus paralleelselt nende hääleaparaadi korralise profülaktilise läbivaatusega Fertilitase kliinikus vastavalt kokkuleppele Eesti Filharmoonia Kammerkoori direktiooniga. Puhtmeditsiiniliste uuringute andmeid säilitatakse ja hallatakse Fertilitases meditsiiniastutuse tavapärase korra kohaselt. Teisel juhul olid katseisikuteks vokalistid erinevatest muusikakollektiividest ja vokaaleriala õppurid. Kummalgi juhul säilitatakse akustilise uurin-

gu meetodil põhinevaid andmeid (nii neid, mis saadud Eesti Filharmoonia Kammerkoori lauljate hääle uurimisel, kui ka teiste katseisikute puhul) salasõnaga kaitstud uurija tööarvutis ning nende andmete tagavarakoopiat salasõnaga kaitstud Google Drive'i pilveteenuses. Mõlemal juhul on ligipääs andmetele olemas vaid otseselt antud teemaga tegelevale uurijale, katseisiku huvi korral ka konkreetsele katseisikule endale tema kohta kogutud materjali piirides.

5. Kommentaarid teema raamides kaitstud doktoritööde kohta

Kaitstud doktoriväitekirjad jagunevad kaheks: muusikateaduslikud ja nn. loomepõhised (*artistic research*). Teadusliku haru doktorandile määratakse üldjuhul üks juhendaja, loomingulise haru doktorandile kaks juhendajat. Üks juhendaja võib olla ka väljastpoolt akadeemiat. Teadusliku doktoritöö ja loomepõhise doktoriprojekti uurimusliku osa juhendajal peab olema doktorikraad või sellele vastav teaduskraad. Loomingulise osa juhendajaks määratakse üldjuhul vastava eriala professor, emeriitprofessor või dotsent, kelle puhul doktorikraad ei ole nõutav. Aruandeperioodil kaitstud teaduslike doktoriväitekirjade autorid on Brigitta Davidjants, Vaike Kiik-Salupere, Marju Raju, Aare Tool ja Heidi Heinmaa. Ülejäänud kaitstud doktoriväitekirjad on loomepõhised.

Muusikateaduslike doktoriväitekirjade suhtes kehtivad Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias samad nõuded kui teisteski ülikoolides ja teadusharudes. Loomepõhise haru doktoritööpekerja koosneb kolmest osast: loominguline osa (doktorikontserdid vm. loometööd, 140 Euroopa ainepunkti (EAP)),¹⁰ uurimuslik doktoritöö (40 EAP) ning õpingud (60 EAP), sh. vähemalt 6 EAP mahus kõrgkoolipedagoogika-alaseid aineid. Doktoritööpekerja jooksul peab loomepõhise haru doktorant osalema rahvusvahelistes loomingulistest projektides või tema loometöö peab olema muul viisil rahvusvaheliselt tunnustatud. Loomepõhiste doktorantide töö põhiliseks väljundiks on nn. doktorikontserdid, mida peab edukaks kaitsmiseks olema toimunud vähemalt neli. Loomepõhises harus kaitstav dissertatsioon peab olema mahuga minimaalselt 80–100 tuhat täheruumi. Töö teema on eriala seisukohalt oluline küsimus ning

¹⁰ 1 EAP vastab 26 tunnile tööle.

töö toetab loomingulist doktoriprojekti tervikuna või mõnd selle osa. Doktoritöö näitab probleemi käsitleva kirjanduse mitmekülgset tundmist, toetub teaduslikult põhjendatud metoodikale ja esitab omapoolseid lahendusi või täiendusi senisele teadmisele.

Vaike Kiik-Salupere doktoriväitekeri on kirjutatud ja kaitstud Tallinna Ülikooli kasvatusteaduste instituudis.

6. Kommentaarid teema raamides toimunud rahvusvahelise ja Eesti-sisese koostöö kohta

Siin rubriigis kirjeldatakse koostööd, mille aluseks on olnud rahalised suhted. Kanada (Social Sciences and Humanities Research Council / sotsiaal- ja humanitaarvaldkonna teadusnõukogu) poolt finantseeritud projekt „Advancing Interdisciplinary Research in Singing” hõlmas ligikaudu 70 partnerit paljudest riikidest.¹¹ Projekt koosnes kolmest moodulist: esimeses tegeldi inimese muusikaliste võimete arengu, teises muusikaõpetuse küsimuste ning kolmandas muusika rakendamise ja inimeste heaolu tagamiseks. Esimese mooduli üks ülesanne oli kultuuriülese muusikaliste võimete testi väljaarendamine, mis määratlusest lähtuvalt oleks rakendatav universaalselt, sh. ka testitavate vanusest võimalikult sõltumatult. EMTA ülesandeks selles projektis oli testi sobitamine eesti kultuuriga ning rühma eesti laste testimine. Projekt toimus aastatel 2009–2016.

Eesti-uuringute tippkeskuse eesmärgiks on Eesti uuringud kõige laiemas mõttes, sh. transkultuuriliste ja emblemaatiliste nähtuste kompleksne uurimine Eesti keele- ja kultuuriruumis ning arvutianalüüsi kasutamise ja digihumanitaaria arendamine.¹² Mare Kõiva juhitava konsortsiumi uurimisrühmades osaleb üle 60 doktorikraadiga teadustöötaja ning üle 50 doktorandi kuuest Eesti teadusasutusest ja kõrgkoolist. Projekt toimub aastatel 2016–2023.

Aastail 2009–2015 Euroopa Liidu struktuurifondidest rahastatud Kultuuriteaduste ja kunstide doktorikool (KTKDK) ühendas Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia (juhtasutus), Tartu Ülikooli, Tallinna Ülikooli ja Eesti Kunstiakadeemia doktorante ja õppejõude.¹³ KTKDK eeldatavaks tulemuseks on kultuuriteaduste integreeritum ja interdistsip-

linaarsem tase, ülikoolidevaheline tihe koostöö (sh. ühised ainekursused, kraadiõppurite mobiilsus), väliskompetentsi suurem osakaal kraadiõppes, teadus- ja õppetöö tugevam side. Projekti kaasatud kõrgkoolide jaoks tähendab see kompetentsi kasvu, mida ei ole võimalik eraldi saavutada. Praegu osaleb EMTA jätkuva doktorikooli töös ühe partnerina.

7. Mitterahaline koostöö

Koostöö rahvusvahelise ühingu Thalia Germanicaga on pidev, s.t. toimuvad regulaarselt seminarid ja konverentsid, mis on pühendatud saksa teatrile välismaal (1995 toimus konverents Tallinnas). STEP'iga (Project on European Theatre Systems / Projekt „Euroopa teatrisüsteemid”) on samuti koostöö pikaajaline ja stabiilne, praegu osaleb Kristel Pappel selle töörühmas „Väärtused teatris”. Samuti osaleb Kristel Pappel teadusliku konsultandina Berliini Kunstide Akadeemia töögrupis, mis valmistab ette uurimuslikku näitust „Wagner 2013 – Künstlerpositionen” („Wagner 2013 – kunstniku vaatepunkte”; 7. detsember 2012 – 17. veebruar 2013). Võrgustikus Musica Baltica toimuvad regulaarselt konverentsid ja 2011 alustati uut publikatsioonisarja „Studia musicologica regionis balticae”, mille toimetuskolleegiumisse kuulub Toomas Siitan. Kotzebue tegevust uuriva projekti raamides on seni toimunud seitse rahvusvahelist konverentsi (iga-aastaselt 2012–2018), põhiteemadeks Kotzebue tegevus Berliinis ja Tallinnas, Kotzebue teatritegevus ning tema isiku ja teoste retseptatsiooniga seotud probleemid. Toimub Eesti-sisene koostöö Tartu Ülikooli kultuuriteaduste instituudi teatriteaduse erialaga, valmistamaks ette Eesti teatriajaloo järgmist köidet (1986–2006, koostaja Anneli Saro). Anu Schaper on osalenud koostööprojekti „Baltisch-deutsche Kulturbeziehungen vom 16. bis 19. Jahrhundert” (Baltikumi-Saksamaa kultuurisuhted 16. kuni 19. sajandini): kahe konverentsi korraldamine Heidelbergi Teaduste Akadeemia rahastamisel mais 2014 ja mais 2015.

Jätkati koostööd Ida-Tallinna Keskhaigla foniaatriakabinetiga. Uuritakse hääleprobleemide avaldumist hääleaparaati süstemaatiliselt laulmiseks kasutataval isikul (professionaalsed laul-

¹¹ www.airspace.ca.

¹² www.folklore.ee/CEES/.

¹³ www.ema.edu.ee/teadus/doktor/doktorikool/.

jad, koorijuhid, amatöörlauljad) endoskoopiliste, larüngoloogiliste ja akustiliste mõõtmiste abil ning kirjeldatakse tüüpulukordi, kus häälehäired on tekkinud. Võrreldakse vokalistide hääleprobleemide erinevusi ja sarnasusi võrreldes mittelauljatest kontrollgrupiga. Lauljate jaoks on hääleaparaat nende töövahend, mille heast funktsioneerimisest oleneb muusikateose ettekanne kvaliteet. Lauljate ja nende juhendajate jaoks on oluline osata vältida olukordi, mis võivad viia häälehäirete tekkimiseni.

Etnomusikoloogia-alane projekt koordineerib mitmehääle rahvamuusika uurimist Euroopa erinevates ühiskondades. Žanna Pärtlas osales ICTM (International Council for Traditional Music / Rahvusvaheline Traditsioonilise Muusika Nõukogu) Study Group on Multipart Music (mitmehääle muusika uurimisrühma) juhatusel liikmena selle uurimisrühma 2016. a. konverentsi korraldamises Singapuris: Fourth Symposium of the ICTM Study Group on Multipart Music, 4.–7. juuli 2016. Samuti viis ta koostöös Ogarjovi-nimelise Mordva Riikliku Ülikooli Rahvuskultuuri Instituudiga läbi etnomusikoloogilised välitööd Rjazanovka külas Mordva vabariigi Starošaigovski rajoonis 20. aprillil 2016. Välitöös osalesid Žanna Pärtlas, Janika Oras ning Mordva ülikooli tudengid. Teisi välitöid on kirjeldatud mujal aruandes.

Kaire Maimets kuulub 2015 asutatud koostöövõrgustiku Network for the Inclusion of Music in Music Studies (NIMiMS; Võrgustik muusika helilise materiaalsuse kaasamiseks muusikauuringutes) juhatusse. Koostöö tulemusel korraldati 2016. aastal NIMiMS paneel „Music semiotics and the inclusion of music in music studies“ konverentsil „13th Congress on Musical Signification: Sound and subject through ages: musical meanings in narratives, topics and technologies“ („13. kongress muusikalisest tähendus(tamis)est: Kõla ja subjekt läbi aegade: muusikalised tähendused narratiivides, *topos*’tes ja tehnoloogiates“; 4.–7. aprill 2016, Canterbury Christ Church University, Canterbury ja London, Inglismaa).

8. Üldised kommentaarid teema täitmise ja selles osalenud isikute kohta

Muusikateadus on muusika ja tänapäeval ka muusikakultuuri uurimine. Seda võib teha väga erinevate vahenditega, samuti võib akadeemiliselt uurida igasugust muusikat. Sageli arvatakse, et akadeemiline muusikateadus tegeleb ainult lää-

ne klassikalise muusika ja nn. tõsise tänapäevase muusikaga. Praegu võime öelda, et kui muusikateaduse alad kokku võtta, siis leiame uurimusi kontsertmuusikast helimaastikeni ja kõigest, mis sinna vahele jääb. Muidugi küsitakse erinevate muusikate kohta erinevaid küsimusi ja kõiki neid ei saa samade vahenditega uurida.

Samuti saab igasugust muusikat uurida mitmest aspektist ehk küsides erinevaid küsimusi ja kasutades erinevaid vahendeid. Nii jõuame sinna, et mingit üldist muusikateadust polegi olemas, ka sellest peaksime rääkima mitmuses – muusikateadustest. Muusikateadus on katusmõiste paljudele muusikat uurivatele teadustele, mis kasutavad mitmete humanitaar-, sotsiaal- ja loodusteaduste lähenemisviise ja meetodeid. Uusi valdkondi tuleb pidevalt juurde ja vanu kaob, nii et need väljad on pidevas muutumises. Eestis tegeleme muusikaloo, muusikateooria, muusikapsühholoogia, muusikapedagoogika ja etnomusikoloogiaga.

IUT12-1 põhitäitjate hulka kuuluvate muusikateaduse õppejõudude ja teadurite üheks plussiks on see, et nad on saanud oma doktorikraadid eri riikide õppeasutustest: Toomas Siitan Lundi Ülikoolist, Kristel Pappel, Kerri Kotta ja Allan Vurma EMTA-st, Žanna Pärtlas Peterburi Konservatooriumist, Urve Lippus Moskva Konservatooriumist ning Jaan Ross Leedu Muusika- ja Teatriakadeemiast Vilniuses ja Åbo Akademi’st Turus. See võimaldab edukalt kombineerida ja sünteesida erinevate koolkondade töömeetodeid, mida nimetatud õppeasutused esindavad. Kõik IUT12-1 põhitäitjad ja juht on oma ala spetsialistid, kes on leidnud ühiskonnas tunnustust ka väljaspool teadusliku uurimistöo piire. Toomas Siitan on barokkmuusika dirigent ning alates 1994. aastast iga-aastase Haapsalu vanamuusikafestivali peakorraldaja ja kunstiline juht. Kristel Pappelil on juurdepääs maailmakuulsa ooperilavastaja ja intendandi Joachim Herzi (1924–2010) arhiivile ning ilmselt on ta viimase loomingulise pärandi parim asjatundja maailmas. Žanna Pärtlas võtab osa mitmehääle traditsioonilise muusika rahvusvahelise uurimisgrupi (International Council for Traditional Music, Study Group on Multipart Music) tööst. Ta on valitud N. P. Ogarjovi nimelise Mordva Riikliku Ülikooli külalisdotsendiks. Allan Vurma on Eesti Filharmoonia Kammerkoori pikaajaline laulja ja solist. Oma magistritaseme hariduse on ta omandanud Tallinna Tehnikaülikoolis. Kerri Kotta on hinnatud muusikakriitik, kes teeb tihti kaastööd

ajakirjandusele. Jaan Ross on Eestis rajanud muusikapsühholoogia-alase uurimistöo ja kõrgkooliõpetuse. Ta on tegelnud ka foneetika ja filoloogiaga, sh. tõlkinud eesti keelde nii erialaseid kui ka ilukirjanduslikke tekste.

Urve Lippus lahkus meie hulgast 13. mail 2015.

Margus Pärtlas on kõige enam seotud Eduard Tubina kogutud teoste väljaandmisega, kuigi tema administratiivsed kohustused (prorektori amet) jätavad teaduslikuks uurimistööks äärmiselt vähe aega. Mart Humal on tänaseks emeriteerunud ning ühes sellega aktiivsest teadustööst mõnevõrra tagasi tõmbunud. Anu Kõlar ja Kaire Maimets tegelevad paralleelselt õppe- ja teadus-

tööga, esimene eesti muusikaloo ning teine muusikasemiootika vallas. Eerik Jõks on saanud doktorkraadi Yorki Ülikoolist ning täidab praegu EMTA muusikateaduse, interpretatsiooni- ja muusikapedagoogika ning kultuurikorralduse osakonna peakoordinaatori ülesandeid. Anu Schaperil on magistrikraad saksa filoloogia alal Tartu Ülikoolist ja teine muusikateaduse alal Freiburgi Ülikoolist; praegu töötab ta doktoriväitekirja kallal mh. Tallinnas tegutsenud heliloojast Johann Valentin Mederist. Aleksandra Dolgoplova on EMTA teadussekretär ning uurinud Narva varasemat muusikaelu.

Kirjandus¹⁴

Ahmedaja, Ardian (ed.) 2013. *Local and Global Understandings of Creativities: Multipart Music Making and the Construction of Ideas, Contexts and Contents*. Newcastle Upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.

Ahmedaja, Ardian (ed.) 2017. *European Voices III. The Instrumentation and Instrumentalization of Sound. Local Multipart Music Practices in Europe*. Wien: Böhlau.

Bičevskis, Raivis et al. (Hrsg.) 2017. *Baltisch-deutsche Kulturbeziehungen vom 16. bis 19. Jahrhundert. Medien – Institutionen – Akteure, Bd. I: Zwischen Reformation und Aufklärung*. Akademiekonferenzen 28, Heidelberg: Winter.

Danilevskij, Aleksandr, Sergej Dotsenko, Fedor Poljakov 2016. *Kul'tura russkoy diaspori: sud'by i teksty emigratsii*. Frankfurt am Main: Peter Lang. [Данилевский, Александр, Сергей Доценко, Федор Поляков 2016. *Культура русской диаспоры: судьбы и тексты эмиграции*. Frankfurt am Main: Peter Lang.]

Dorotyya, Fabian, Renee Timmers, Emery Schubert (eds.) 2014. *Expressiveness in Music Performance. Empirical Approaches Across Styles and Cultures*. Oxford: Oxford Univ. Pr.

Grimley, Daniel et al. (eds.) 2017. *Jean Sibelius's Legacy: Research on his 150th Anniversary*. Newcastle Upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.

Herbert, David G., Mikołaj Rykowski (eds.) 2018. *Music Globalization: Heritage and Innovation in a Digital Age*. Newcastle Upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.

Košenina, Alexander, Harry Liivrand, Kristel Pappel (Hrsg.) 2017. *August von Kotzebue. Ein streitbarer und umstrittener Autor*. Berliner Klassik 25, Hannover: Wehrhahn.

Paul, Ulrich, Gunilla Dahlberg, Horst Fassel (Hrsg./eds.) 2015. *Im Spiegel der Theatergeschichte. Deutschsprachiges Theater im Wechsel von Raum und Zeit / In the Mirror of Theatre History: German Theatre Intercultural Relationships from the Past to the Present*. Thalia Germanica 15, Berlin/Münster: LIT.

Perkovič, Ivana, Franco Fabbri (eds.) 2017. *Music Identities and European Perspective. An Interdisciplinary Approach*. Eastern European Studies in Musicology 18, Frankfurt a.M.: PL Academic Research.

Siekierski, Konrad, Stefan Troebst (Hrsg.) 2016. *Armenians in Post-Socialist Europe*. Armenier im östlichen Europa / Armenians in Eastern Europe 3, Wien: Böhlau.

Vurma, Allan 2016. *Mati Palm slancio della voce*. Sankt-Petersburg: Kompozitor. [Вурма, Аллан 2016. *Мати Пальм slancio della voce*. Санкт-Петербург: Композитор.]

Wald-Fuhrmann, Melanie, Stefan Keym (Hg.) 2018. *Wege zur Musikwissenschaft. Gründungsphasen im internationalen Vergleich*. Kassel/Stuttgart: Bärenreiter/Metzler.

¹⁴ Siin on ära toodud vaid tekstis pealkirjaga mainitud publikatsioonid. Projektiga seotud publikatsioonide täieliku nimekirja võib leida ETISest.

Performative Aspects of Music

—
Jaan Ross

In 2013–18, research at the Department of Musicology of the Estonian Academy of Music and Theatre received funding of Euro 408,000 within the framework of an institutional grant IUT12-1; the project in question was coordinated by the author of this text. Here we publish a report of this project, which, in comparison with the official report, has been slightly abridged and amended.

Short description of the project

According to the Western canon, a musical work can exist in the form of a score or of a performance. Scores, however, may be lacking in cultures or genres that are more improvisational in their nature than mainstream Western music. There is a shift in contemporary musicology, the focus of which is moving more towards studies of musical performances rather than scores of musical works. While such an approach has traditionally been accepted in ethnomusicology, the concept of dynamic form has opened up new modes of analysis in music theory. In studies of the history of music, opera and musical theatre, greater interest can be observed towards events, performances and practices than towards the musical texts alone. In cognitive musicology, the activities of performing musicians are studied from different aspects. Analysis of historical sound recordings is emerging as a new sub-discipline. In this project, performative aspects of music will be studied in the synchronic and diachronic context of Estonian music.

Short summary of project results

Preparations have been made to publish an academic history of Estonian music in 2020. In the Staatsbibliothek zu Berlin, correspondence (16 letters from 1834–35) between the music collector Georg Poelchau (Berlin) and the musician Johann Friedrich La Trobe from Tartu (Dorpat) was discovered. This correspondence provides a great deal of information about musical activities in Tartu at that time. Studies of manuscripts by the composer Johann Valentin Meder (1649–1719), who sojourned in Tallinn, were carried out, as a result of which a number of Meder's autographs were dated. The opera film "Der fliegende Holländer" (DEFA 1964) directed by Joachim Herz was restored and issued in DVD format. In cooperation with Ogarev Mordovia State University, several fieldwork trips to Mordovia were organized and multichannel audio recordings of folksongs were made. Analysis of collective Seto dirges and their comparison with wedding laments confirmed an earlier hypothesis that in Seto multivoiced songs the most important distinctive feature for the identification of the melody is the harmonic rhythm. It was demonstrated that the development of form in the music of Erkki-Sven Tüür can be described as an interaction between the relative activity of elements of musical structure and the textural layers. Deep and surface structures in the oeuvre of Arvo Pärt are connected with each other using musical rhetorics; and in early modern Estonian cyclic musical works, it has been demonstrated that form plays a secondary role in establishing the integrity of a work. Publication of the complete annotated academic edition of works by Eduard Tubin has continued. In collaboration with the East Tallinn Central Hospital, acoustic and laryngographic recordings of patients who are employed as singers were obtained and analysed. A comparative study of examples of the repertoire of Estonian popular song as performed a century ago and today was conducted, using methods from acoustical phonetics. No significant diachronic changes were observed.